

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Warce
z dnia 26 listopada 2020 r.*

**GMINNY
PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE WARKA
NA LATA 2021 - 2023**

I. WSTĘP

Rodzina jest pierwszym i naturalnym środowiskiem wychowawczym dziecka. Kształtuje jego osobowość, wartości, poglądy i styl życia. Dobra atmosfera w rodzinie jest jednym z podstawowych warunków jej trwałości i społecznie pożądanego wychowawczego oddziaływania na dzieci. Rodzice są wzorcem dla dzieci, ich wzajemne relacje stają się wskaźnikiem, którym dzieci będą kierować się w swoim dorosłym życiu. Relacje oparte na wzajemnym poszanowaniu, miłości i zrozumieniu uczą dziecko tolerancji, życzliwości do świata, wypełniają je poczuciem wiary we własne siły. Dzieci odważnie idą w świat, kształcą się, pracują, stają się obywatelami budującymi rzeczywistość.

Zdarza się jednak, że wzajemne relacje w rodzinie są zaburzone i przekazywane dzieciom wzorce są nieprawidłowe lub nieakceptowane społecznie. Może mieć na to wpływ szereg czynników takich jak, nałogi członków rodziny, przestępczość, przemoc w rodzinie, bezradność rodziców, choroby psychiczne. Rodzina poddana tym czynnikom traci swą zdolność wychowywania silnych, pewnych siebie dzieci, a może powodować ich niedostosowanie społeczne i zagubienie w otaczającym je świecie.

Zdarza się także, że w rodzinie pojawia się dziecko z wadą letalną, zaburzeniem rozwoju, przewlekłą chorobą czy niepełnosprawnością. Taka sytuacja zawsze wywołuje w rodzinie poważny kryzys i łączy się z problemami emocjonalnymi i zdrowotnymi, które zaburzają jej prawidłowe funkcjonowanie.

Najlepszym sposobem na pomoc rodzinie jest stymulowanie jej własnej aktywności i siły do samodzielnego zmięczenia się z problemami, wzmacnianie jej, wspieranie, ukazywanie sposobów na odbudowanie prawidłowych relacji w rodzinie i właściwe wypełnianie ról społecznych.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 jest kontynuacją Gminnego Programu wspierania rodziny na lata 2018 – 2020, a jego fundamentem jest troska o dobro dzieci, które potrzebują pomocy ze strony dorosłych, zapewnienia poczucia bezpieczeństwa, troski o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, ochrony przysługujących im praw i wolności. Założeniem Programu jest wsparcie rodzin w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo – wychowawczych oraz udzielenie kompleksowej pomocy kobiecie w ciąży lub rodzinie, która ze względu na sytuację zdrowotną znajduje się w sytuacji kryzysowej.

II. PODSTAWA PRAWNA

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Warka na lata 2021 – 2023 określa zadania własne Gminy wynikające z:

1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j.Dz.U. z 2020r. poz. 1876).
2. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.Dz.U. z 2020r. poz. 821 z późn.zm.)
3. Ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j.Dz.U. z 2020r. poz.1329 z późn.zm.)
4. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j.Dz.U. z 2020r. poz.218 z późn. zm.)
5. Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j.Dz. U. z 2019r. poz. 2277 z późn. zm.)
6. Ustawy z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j.Dz. U. z 2019r. poz. 852 z późn.zm.)
7. Rządowego programu dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny (t.j.Dz. U. z 2020r. poz.1348 z późn.zm.)

III. DIAGNOZA ŚRODOWISKA I PROBLEMU

Gmina Warka jest gminą miejsko – wiejską o powierzchni 201,14 km², położoną w województwie mazowieckim, w powiecie grójeckim. Największym zakładem w gminie jest Grupa Żywiec S. A. Browar w Warce, a dominującą branżą jest przetwórstwo owocowe, którego zaplecze stanowią okoliczne uprawy owoców, głównie jabłek, wiśni i truskawek. Na terenie gminy funkcjonuje:

- 8 przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach
- 7 szkół podstawowych
- 9 świetlic dla dzieci i klubów dla młodzieży
- Centrum Sportu i Rekreacji
- Gminna Jednostka Kultury: „ Dworek na Długiej”

Wyżej wymienione podmioty umożliwiają dzieciom i młodzieży realizowanie swoich zainteresowań, organizują czas wolny, pomagają w nauce.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych pomocą Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce oraz analiza społeczna Gminy.

Liczba mieszkańców gminy na dzień 31 grudnia 2019r. wynosiła 19 010 w tym 9756 kobiet i 9254 mężczyzn.

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa realizującą zadania zawarte w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Każdy mieszkaniec Gminy Warka znajdujący się w trudnej sytuacji bytowej, rodzinnej, materialnej, może zgłosić się o pomoc do Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Warce. Dysfunkcjami uprawniającymi do otrzymania pomocy są:

- ubóstwo
- sieroctwo
- bezdomność
- bezrobocie
- niepełnosprawność
- długotrwała lub ciężka choroba
- przemoc w rodzinie
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi
- potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
- alkoholizm lub narkomania
- zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa
- klęska żywiołowa lub ekologiczna

W Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Warce pomoc udzielana była zazwyczaj z dwóch lub więcej powodów, przy uwzględnieniu kryterium dochodowego, dla osoby samotnej 701,00 zł, a dla osoby w rodzinie 528,00 zł. Liczba osób korzystających z pomocy w latach 2017 – 2019 przedstawia się następująco:

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
ubóstwo	165	154	140	342	300	270
bezdomność	6	9	2	7	2	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	23	16	10	109	71	50
bezrobocie	68	60	51	163	143	118
niepełnosprawność	101	94	91	190	167	142
długotrwała lub ciężka choroba	97	91	86	192	174	152
bezzadność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	76	83	66	222	216	150
w tym: rodziny niepełne	24	26	21	58	66	57
rodziny wielodzietne	19	9	6	106	74	32
przemoc w rodzinie	6	4	2	25	21	9
alkoholizm	28	23	16	63	54	29
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	5	2	6	8	2
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	2	1	0	2	1	0

Z powyższych danych wynika, że problemy dotyczące funkcjonowania rodziny są częstym powodem zgłaszania się po wsparcie do M – GOPS w Warce.

Od 2013 roku w M – GOPS w Warce pracuje asystent rodziny, który z aktywnym udziałem rodzin i we współpracy z pracownikami socjalnymi opracowuje plany pomocy rodzinie i udziela wsparcia mającego na celu:

- wzmocnienie roli i funkcji rodziny
- pedagogizację rodziców, czyli, dostarczanie wiedzy o procesie wychowania, pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, trening umiejętności opiekuńczo - wychowawczych
- podniesienie umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego

- podniesienie umiejętności załatwiania spraw urzędowych
- ograniczenie problemu alkoholowego w rodzinach
- pomoc w znalezieniu pracy i podnoszeniu kwalifikacji
- wsparcie emocjonalne i wartościujące

Liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Warka w latach 2017 – 2019 przedstawia poniższa tabela.

	2017	2018	2019
Liczba rodzin objętych wsparciem	15	19	18
Ilość dzieci w w/w rodzinach	40	43	46

Od 1 stycznia 2017 roku, w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” poszerzył się obszar działań asystenta poprzez przypisanie mu funkcji koordynatora kompleksowego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”.

Realizację powyższych działań w M-GOPS w Warce w latach 2017-2019 przedstawia tabela poniżej.

	2017	2018	2019
Liczba rodzin, którym udzielono porady	4	2	1
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	1	1	0
Liczba rodzin, którym wypłacono jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.	2	0	1

Ponadto, funkcjonująca w Warce Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna od 01 grudnia 2017 r. realizuje zadania wiodącego ośrodka koordynacyjno – rehabilitacyjno – opiekuńczego na powiat grójecki, w ramach programu kompleksowego wspierania rodzin „Za Życiem”. W ramach swojej działalności poradnia :

- udziela rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej problemów rozwojowych dziecka,
- wskazuje właściwe dla dziecka i jego rodziny formy kompleksowej, specjalistycznej pomocy, w szczególności rehabilitacyjnej, terapeutycznej, fizjoterapeutycznej, psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej,
- wskazuje jednostki udzielające specjalistycznej pomocy dzieciom,
- organizuje wczesne wspomaganie rozwoju dziecka,
- koordynuje korzystanie z usług specjalistów dostępnych na obszarze powiatu.

Ponieważ niepełnosprawność także stanowi ważny powód korzystania ze wsparcia M-GOPS w Warce, Gmina Warka przystąpiła do Programu” Opieka wytchnieniowa” – edycja 2020, kierowanego do członków rodzin lub opiekunów, którzy wymagają wsparcia w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności, a także nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności. W 2020r., usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego realizowane były dla 5 osób z niepełnosprawnością, w tym dla 4 dzieci.

Po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzinie oraz z uwagi na dobro dziecka i konieczność zapewnienia mu bezpieczeństwa Gmina Warka współfinansuje pobyt dzieci z terenu gminy w pieczy zastępczej, co obrazuje tabela poniżej.

	2017	2018	2019
Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej:	26	30	33
w tym: rodzinną formą pieczy zastępczej	23	25	26
instytucjonalną formą pieczy zastępczej	3	5	7

Pieczą zastępczą z definicji ma na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. W ramach współpracy z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie, asystent rodziny bierze udział w Okresowych Ocenach Sytuacji Dziecka Umieszczonego w Pieczy Zastępczej. W trakcie spotkania oceniane są chęci i możliwości rodziców biologicznych z Gminy Warka do przywrócenia opieki nad dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej. Asystent rodziny współpracuje także z rodzicami, którzy chcą zmienić swoją sytuację życiową tak, aby powrót dzieci do rodziny biologicznej był możliwy.

Od czerwca 2014r. w Gminie Warka wydawane są Karty Dużej Rodziny, dzięki którym rodziny wielodzietne nabywają uprawnienia do ulg i zniżek za korzystanie z wybranych usług

i przy zakupie towarów u sprzedawców, którzy włączyli się do programu. Zainteresowanie Programem wzrasta, co obrazuje poniższa tabela.

Liczba Kart Dużej Rodziny wydanych w Gminie Warka			
	2017	2018	2019
Liczba rodzin, które złożyły wniosek o Kartę Dużej Rodziny	27	34	172
Liczba osób, którym wydano karty	138	170	409

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są rodziny mieszkające na terenie Gminy Warka:

- przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych i zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska
- kobiety w ciąży i ich rodziny
- rodziny, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko.

V. ZASOBY LOKALNE

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Warka jest realizowany przez Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, przy współpracy z:

1. Zespołem Interdyscyplinarnym działającym przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Warce
2. Starostwem Powiatowym w Grójcu
3. Urzędem Miejskim w Warce
4. Sądem Rejonowym w Grójcu – III Wydział Rodzinny i Nieletnich
5. Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warce
6. Prokuraturą Rejonową Policji w Grójcu
7. Komisariatem Policji w Warce
8. Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu
9. Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Warce
10. Placówkami oświatowo- wychowawczymi:
  - a) Szkołami,
  - b) Przedszkolami,

c) Świetlicami opiekuńczo – wychowawczymi;

11. Centrum Sportu i Rekreacji w Warce,
12. Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Warce,
13. Gminną Jednostką Kultury „Dworek na Długiej” w Warce,
14. Kościołami,
15. Organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym realizującymi działania związane z przemocą w rodzinie.

VI. CELE PROGRAMU

1. Poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin.
2. Integracja podmiotów stanowiących bezpośrednie otoczenie wychowawcze dziecka.
3. Wzmacnianie potencjału rozwojowego rodziny.
4. Wspieranie rodziców w wychowaniu dzieci.
5. Zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do socjalnej, oświatowej i kulturalnej infrastruktury Gminy.
6. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin.
7. Integracja działań instytucji wobec problemu przemocy w rodzinie.
8. Poprawa funkcjonowania kobiet w ciąży, w szczególności w ciąży powikłanej oraz w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz rodzin z niepełnosprawnym dzieckiem.

VII. ZADANIA

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, do zadań gminy w tym zakresie należy:

1. Zapewnienie wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez:
  - a) analizę sytuacji rodziny i przyczyn kryzysu – monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniem, demoralizacją, w których wychowują się dzieci zagrożone kryzysem,
  - b) wzmacnianie roli i funkcji rodziny – kierowanie rodziców do specjalistów, motywowanie do podejmowania terapii, obejmowanie wsparciem asystenta rodziny, organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, realizowanie zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej dla rodzin
  - c) rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny – obejmowanie wsparciem asystenta rodziny, motywowanie do udziału w szkoleniach i warsztatach dla rodziców, tworzenie poradnictwa specjalistycznego

- d) podnoszenie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny – objęcie wsparciem asystenta rodziny, organizowanie szkoleń, poradnictwo specjalistyczne, udział w Programach dla rodzin n.p. „Karta Dużej Rodziny”
  - e) pomoc w integracji rodziny – organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych dla rodzin
  - f) przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodziny – poradnictwo specjalistyczne, organizowanie świetlic dla dzieci, wydarzeń dla rodzin, zapewnienie wsparcia asystenta
  - g) dążenie do reintegracji rodziny – dokonywanie wraz z PCPR okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, praca asystenta rodziny z rodzicem biologicznym
2. Wsparcie kobiet w ciąży i rodzin, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko
- a) zapewnienie dostępu do informacji w zakresie rozwiązań wspierających rodziny oraz kobiety w ciąży
  - b) zapewnienie jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu
  - c) poradnictwo w zakresie przewycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka
  - d) wsparcie psychologiczne, udział Gminy w Programach wspierających rodziców lub opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami, np. „Opieka wytchnieniowa”
  - e) pomoc prawna, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych
3. Finansowanie
- a) kosztów szkoleń dla rodzin wspierających
  - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny
  - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
5. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywania ich właściwemu wojewodzie.

VIII. SPOSÓB FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu będą pochodzić z budżetu Gminy Warka, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

IX. MONITOROWANIE

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 jest Miejsko-Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Warce. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą poprzez przedkładanie przez Dyrektora Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w terminie do 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Warce sprawozdania z realizacji Programu i przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadania.